

Weronika Szelegiewicz

KONIBERKI W SZKOLE I PRZEDSZKOLU
CYKL SCENARIUSZY ZAJĘĆ DO KSIĄŻKI KONIBERKI
przeznaczonych dla dzieci w wieku 4 – 10 lat

Cykl książek o koniberkach, małych konikach wielkości kolibra, obecnie składa się z trzech tomów. Są to: *Koniberki*, *Koniberki. Powrót na łąkę* oraz *Koniberki. Spotkanie*. Są to książki przeznaczone dla dzieci w wieku 5 – 10 lat (w zależności od dojrzałości młodych czytelników, którzy w różnym wieku są gotowi, by zmierzyć się z dłuższym tekstem). Wielu nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej wprowadza *Koniberki* na swoje lekcje. Dzieje się tak dlatego, że pod kostiumem baśniowym ukryte są realne problemy. Ponieważ uważam, że książka dla tak małych dzieci musi mieć charakter dydaktyczny (choć starałam się unikać natrętnego moralizatorstwa), opowiedziane przeze mnie historie mogą dzieciom pomóc uporać się z problemami i konfliktami, jakie stwarza nauka życia w grupie rówieśniczej. Przecież, jak pisał Bruno Bettelheim, baśnie są *cudowne i pożyteczne*, gdyż metaforycznym językiem uczą życia. Wprowadzając *Koniberki* na lekcję, można ograniczyć się do jednego rozdziału, ponieważ struktura dwóch pierwszych tomów na to pozwala – każdy rozdział jest zamkniętą historią. Te rozdziały, które osnute są wokół wybranego problemu, zostały przeze mnie wyróżnione w zamieszczonym spisie. Do wybranych rozdziałów z tomu pierwszego zostały przygotowane scenariusze zajęć, które mogą stanowić inspirację do pracy z uczniami.

PROBLEMATYKA POSZCZEGÓLNYCH ROZDZIAŁÓW:

Koniberki

1. *Wiosna* – klótnia i sposoby rozwiązywania sporów
2. *Bal* – radzenie sobie z nieśmiałością
3. *Tęcza* – o chęci bycia najpiękniejszą i zaletach współpracy
4. *Srebrna podkówka* – o tolerancji wobec inności
5. *Nocny atak*
6. *Na co komu braciszek?* – o trudnych emocjach (spowodowanych pojawieniem się młodszego rodzeństwa)
7. *Wyprawa* – o radzeniu sobie z dokuczeniem i przemocą
8. *Płomienne serce* – o heroizmie
9. *Letnia burza*
10. *Niespodzianka*
11. *Rozetka odchodzi* – o śmierci

Koniberki. Powrót na łąkę

1. *Królowa balu* – o plotce i kłamstwie
2. *Przeprowadzka*
3. *Deszcze* – o zmianach klimatu
4. *Potwór spod kamienia* – o granicy między wyobraźnią a rzeczywistością
5. *Zjeżdżalnia* – o pokonywaniu strachu
6. *Głębia*
7. *Koszyczek* – o wynagrodzeniu poczynionej szkody
8. *Kaprysy* – o stawianiu granic osobom dominującym w grupie
9. *Słodki brzdąc*
10. *Chmura* – o współpracy
11. *Babie lato*

Koniberki. Spotkanie

Ten tom jest spójną opowieścią, raczej dla uczniów w wieku 7-10 lat, która w metaforyczny sposób porusza problem tolerancji, spotkania z Innym, uchodźców i zmian klimatycznych.

SCENARIUSZE do tomu *Koniberki*:

1. Gdy chcemy mieć to samo. Kłótnia Filipinki z Serpentyką (do rozdziału 1. Wiosna).
2. Walka z nieśmiałością. Jagódka poznaje zalety przyjaźni (do rozdziału 2. Bal).
3. Chcę być najpiękniejsza. Filipinki wyprawa po tęczę (do rozdziału 3. Tęcza).
4. Jak pokochać innego? Historia Księżniczki i Rubinka (do rozdziału 4. Srebrna podkówka).
5. Trudne emocje. Gdy pojawia się braciszek (do rozdziału 6. Na co komu braciszek?).
6. Sposób na łobuza. Kłopoty z Węgielkiem (do rozdziału 7. Wyprawa).
7. Zapomniane słowo *heroizm*. Historia Nefriego (do rozdziału 8. Koń o płomiennym sercu).
8. Rozstanie z bliskimi. Pożegnanie Rozetki (do rozdziału 12. Rozetka odchodzi).

SCENARIUSZE DODATKOWE:

1. Poznajemy koniberki – zajęcia plastyczne.
2. Chowamy się za maską – zajęcia plastyczne.
3. Bal koniberek – zajęcia ruchowo-umykalniające.
4. Ulubiony koniberek – zajęcia plastyczne.

SCENARIUSZ 1.
Gdy chcemy mieć to samo.
Kłótnia Filipinki z Serpentyką (do rozdziału 1. *Wiosna*)

CELE:

uczniowie ćwiczą umiejętność słuchania ze zrozumieniem tekstu literackiego, uczą się nazywać emocje i tego, że każdy ma prawo je przeżywać, poznają sposoby bezkonfliktowego rozwiązywania sporów.

METODY:

pogadanka heurystyczna, drama, przeżycie (w obcowaniu z tekstem literackim).

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA:

1. Poznajemy koniberki.

Nauczyciel przygotowuje dzieci do słuchania tekstu. Prosi o zajęcie wygodnej pozycji, skupienie uwagi.

2. Nauczyciel czyta rozdział 1. *Wiosna* z książki *Koniberki*.

II. CZĘŚĆ ZASADNICZA:

1. Pytania sprawdzające zrozumienie tekstu:

Jak się nazywają zwierzątka występujące w książce?

Skąd się wzięła taka nazwa? (konik + koliberek = koniberek, w razie potrzeby pokazać zdjęcie kolibra).

Gdzie mieszkają koniberki?

Jak wyglądają ich domki?

Jak się nazywał wódz koniberków?

Co robiły siostry Filipinka i Serpentyka?

Kto chciał im pomóc się pogodzić?

Jak skończyła się kłótnia?

2. Nazywamy emocje:

Jak zachowywały się siostry podczas kłótni?

Dlaczego na siebie krzyczały?

Czy to był dobry sposób rozwiązania problemu?

Jaką decyzję podjął Rubinek?

Kto zdobył wingawię?

Co czuła Serpentyka? (znajdujemy jak najwięcej słów nazywających jej uczucia, np. złość, gniew, zawód, rozczarowanie, gorycz itp., w szkole wypisujemy je na tablicy,

przedszkolu: rozpoznawanie i nazywanie emocji za pomocą „buziek”: nauczyciel pokazuje dzieciom karty z namalowanymi buziami (w załączniku), wyrażającymi różne emocje i prosi o wskazanie tych min, które pokazują uczucia bohaterów).

Czy czuliście się kiedyś tak samo?

Kiedy?

Co robicie, kiedy tak się czujecie? (Słuchamy propozycji dzieci).

Czy takie uczucia są złe? (Bardzo ważne jest, żeby uświadomić dzieciom, że żadne uczucia nie są złe. Zły może być tylko sposób, w jaki się je okazuje).

Czy zawsze możemy mieć to, co nam się podoba?

Co czujemy, gdy tego nie możemy dostać?

Jak powinniśmy wtedy postąpić?

A co możemy zrobić, gdy ktoś chce mieć naszą rzecz?

3. Rozwiązujemy konflikt:

Pracujemy metodą dramy. Na ochotnika dzieci w parach wcielają się w Filipinkę i Serpentynekę i tak prowadzą rozmowę, żeby uniknąć kłótni. Nauczyciel z pozostałymi dziećmi ocenia sposób rozwiązania konfliktu.

Metodę dramy można też wykorzystać w zabawie uczącej dzieci rozpoznawać emocje (tę zabawę można również wykorzystać w scenariuszu 2.)

Przebieg: Dzieci zostają podzielone na trzy, cztery grupy. Każda grupa siada w odrębnym kole. Nauczyciel podchodzi do każdego koła i informuje, jaki rodzaj emocji, uczucia będą pokazywać za pomocą gestów, mimiki, np. jesteście weseli, smutni, zamyśleni, przestraszeni, zdziwieni itp. Dzieci z pozostałych grup odgadują rodzaj emocji przedstawiony przez daną grupę.

III. CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA:

1. Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela przypominają, jak można rozwiązać konflikt bez kłótni.

SCENARIUSZ 2.
Walka z nieśmiałością.
Jagódka poznaje zalety przyjaźni (do rozdziału 2. *Bal*)

CELE:

uczniowie ćwiczą umiejętność słuchania ze zrozumieniem tekstu literackiego, uczą się nazywać emocje i tego, że każdy ma prawo je przeżywać, rozwijają umiejętność empatii, rozwijają umiejętności manualne, umiejętność słuchania muzyki.

METODY:

pogadanka heurystyczna, przeżycie (w obcowaniu z tekstem literackim i muzycznym), ilustracja ruchowa do utworu muzycznego w układzie dowolnym.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA:

1. Poznajemy koniberki.

Nauczyciel przygotowuje dzieci do słuchania tekstu. Prosi o zajęcie wygodnej pozycji, skupienie uwagi. Jeśli nie korzystał z wcześniejszego scenariusza, przedstawia dzieciom koniberki i ich zwyczaje.

2. Nauczyciel czyta rozdział 2. *Bal* z książki *Koniberki*.

II. CZĘŚĆ ZASADNICZA:

1. Pytania sprawdzające zrozumienie tekstu:

- Na co czekają koniberki?
- Co trzeba było zrobić, żeby zostać królem lub królową balu?
- Kto nie chciał zwyciężyć w konkursie?
- Co różni Jagódkę od innych koniberków?
- Kto chce jej pomóc?
- Jak Śnieżynka pomaga Jagódce?
- Kto został królową balu?

2. Rozwijamy empatię:

- Dlaczego Filipinka mówi, że to okropne czuć się tak jak Jagódka?
- Jak się czuje Jagódka?
- Co to jest nieśmiałość?
- W jakich sytuacjach ktoś nieśmiały źle się czuje?
- Dlaczego Śnieżynka chce pomóc Jagódce?
- Czemu dla Jagódki jest takie ważne, że ma przyjaciółkę?
- Czy można przestać być nieśmiałym?
- Jak się zachowywać wobec kogoś nieśmiałego, żeby mu pomóc?

III. CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA:

1. Ustalamy zasady traktowania osób nieśmiałych (w szkole warto je spisać i powiesić na

ścianie).

ZAJĘCIA DODATKOWE:

1. Chowamy się za maską:

Zajęcia plastyczne:

dzieci z kartonu przygotowują maski. Młodsze dostają wycięty kształt, starsze wycinają wg wzoru. Dzieci ozdabiają maski, żeby mogły w nich iść na bal. Technika dowolna wg uznania nauczyciela (dostosowana do możliwości manualnych dzieci): można malować, kolorować kredkami, ozdobić cekinami itp. Można zaproponować dzieciom inną zabawę – maska nie chowa, ale pokazuje uczucia: robimy maskę pokazującą radość, złość, smutek, tęsknotę itp.

2. Bal koniberków:

zajęcia ruchowe i umuzykalniające.

Dzieci wyobrażają sobie, że są koniberkami na balu. Mogą ubrać maski, jeśli ćwiczenie to poprzedziły zajęcia plastyczne. Można zrobić im skrzydełka z karbowanej bibuły przyczepionej szeroką taśmą klejącą lub bezpiecznymi agrafkami do rękawów i ogonki. Nauczyciel odtwarza nagranie *Walca kwiatów z Dziadka do orzechów* Czajkowskiego, dzieci mają przy pomocy tańca pokazać nastrój muzyki i ruchy delikatnych koniberków.

3. Drama:

można wykorzystać zabawę opisaną w scenariuszu 1.

SCENARIUSZ 3.
Chcę być najpiękniejsza.
Filipinki wyprawa po tęczę (do rozdziału 3. *Tęcza*)

CELE:

uczniowie ćwiczą umiejętność słuchania ze zrozumieniem tekstu literackiego, uczą się, że rzeczywistość kreowana przez popkulturę nie jest prawdziwa, że dążenie do bycia pięknym może źle się skończyć.

METODY:

pogadanka heurystyczna, przeżycie (w obcowaniu z tekstem literackim).

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA:

1. Poznajemy koniberki.

Nauczyciel przygotowuje dzieci do słuchania tekstu. Prosi o zajęcie wygodnej pozycji, skupienie uwagi. Jeśli nie korzystał z wcześniejszych scenariuszy, przedstawia dzieciom koniberki i ich zwyczaje.

2. Nauczyciel czyta rozdział 3. *Tęcza* z książki *Koniberki*.

II. CZĘŚĆ ZASADNICZA:

1. Pytania sprawdzające zrozumienie tekstu:

- Co pragnęła zdobyć Filipinka?
- Do czego potrzebna jej była tęcza?
- Czemu Filipinka nie powinna lecieć do Puszczy?
- Co złego ją tam spotkało?
- Kto pomógł Filipince?
- Jak udało jej się uratować?

2. Niebezpieczeństwa w dążeniu do piękna:

- Dlaczego Filipinka chce być najpiękniejsza?
- Czy każda dziewczynka o tym marzy?
- Kto nas uczy, że trzeba być pięknym? (tu dobrze jest wykorzystać pomoce dydaktyczne: początki klasycznych baśni pokazujących, że Śnieżka, Kopciuszek, Śpiąca Królewna itp. były niezwykle piękne, zdjęcia modelek i popularnych gwiazd, lalki Barbie).
- Jak się czuje ktoś, kto nie jest tak piękny?
- Czy ktoś, kto za wszelką cenę chce być piękny, może znaleźć się w niebezpieczeństwie jak Filipinka?

Tu wskazane jest pokazanie dzieciom, że świat w kolorowych magazynach, telewizji i baśniach nie jest światem prawdziwym, że zdjęcia modelek poddane są retuszowi, a współczesnym „Filipinkom” też grozi niebezpieczeństwo np. choroby anoreksja i bulimia.

Tu już rozmowa musi przebiegać z uwzględnieniem wieku i dojrzałości dzieci (inaczej w szkole, inaczej w przedszkolu).

III. CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA:

1. Wskazane byłoby, żeby dzieci doszły do wniosku, że ważniejsze jest piękno wewnętrzne niż uroda. Jeśli ktoś nie jest piękny, nie znaczy, że jest gorszy (można się odwołać do *Brzydkiego kaczątka*).

2. Na koniec można pobawić się w zabawę pt. „Tęcza”.

Nauczyciel prosi dzieci, aby wybrały sobie jedno papierowe koło spośród kół w czterech kolorach – czerwone, zielone, żółte lub niebieskie. Papierowe koła są przyklejane taśmą klejącą do ubrań jako emblematy. Można dodatkowo nadać kółkom imiona koniberków.

Wszystkie dzieci siedzą na krzesłach w kręgu. Nauczyciel stoi obok siedzących i wymienia kolory, np.: „zielony i czerwony” (albo imiona koniberków). Wtedy dzieci, które mają emblematy w tych kolorach, szybko zamieniają się z sobą miejscami. Nauczyciel może podać kolejne – z innymi konfiguracjami kolorów – polecenia do wykonania. Natomiast na hasło: „tęcza” wszyscy mają zmienić miejsce i także nauczyciel szuka miejsca w kręgu dla siebie. Ten z uczestników, który nie zdążył usiąść na krzesło, przyjmuje rolę prowadzącego i kontynuuje zabawę, wydając nowe polecenia do zamiany miejsc przez bawiących się. Dopiero po podaniu hasła „tęcza” osoba prowadząca może wraz ze wszystkimi uczestnikami szukać dla siebie miejsca na krzesło. Zabawę powtarzamy kilkakrotnie.

SCENARIUSZ 4.
Jak pokochać innego?
Historia Księżniczki i Rubinka (do rozdziału 4. *Srebrna podkówka*).

CELE:

uczniowie ćwiczą umiejętność słuchania ze zrozumieniem tekstu literackiego, uczą się tolerancji, szacunku dla inności.

METODY:

pogadanka heurystyczna, przeżycie (w obcowaniu z tekstem literackim).

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA:

1. Poznajemy koniberki.

Nauczyciel przygotowuje dzieci do słuchania tekstu. Prosi o zajęcie wygodnej pozycji, skupienie uwagi. Jeśli nie korzystał z wcześniejszych scenariuszy, przedstawia dzieciom koniberki i ich zwyczaje.

2. Nauczyciel czyta rozdział 4. *Srebrna podkówka* z książki *Koniberki*.

II. CZĘŚĆ ZASADNICZA:

1. Pytania sprawdzające zrozumienie tekstu:

- Co nocą zrobił Rubinek?
- Kogo Rubinek spotkał w nocy?
- Czym Księżniczka różniła się od niego?
- Jak żyły i jak wyglądały koniberki jaskiniowe?
- Czemu Rubinek i Księżniczka rzadko mogli się spotykać?
- Czemu rodzice Księżniczki nie chcieli, żeby została żoną Rubinka?
- Jak skończyła się ta historia?

Tu można wprowadzić zajęcia wg scenariusz 1. ze scenariuszy dodatkowych - dzieci mają za zadanie narysowanie lub pokolorowanie koniberka z załączonych materiałów (to zadanie można wprowadzić już wcześniej).

Dobrze jeśli nauczyciel podzieli klasę na dwie grupy: jedna grupa koloruje koniberka łąkowego, druga jaskiniowego.

2. Uczymy się tolerancji:

Komentarz nauczyciela:

Rubinek i Księżniczka należeli do różnych ras. Rubinek był koniberkiem łąkowym, a Księżniczka jaskiniowym. Rubinek latał w dzień, a Księżniczka w nocy. Inaczej wyglądali.

Nauczyciel pokazuje obrazki (dobrze przypiąć do tablicy) przedstawiające Rubinka i Księżniczkę (jeśli dzieci nie bały udziału w zajęciach plastycznych, nauczyciel przygotowuje je, korzystając z załączonych materiałów). W szkole wypisujemy różnice na tablicy (w przedszkolu wymieniamy).

- Jak zachowują się koniberki łąkowe wobec Księżniczki?
- Czy przeszkadza im to, że jest od nich inna?
- Czy ludzie też się od siebie różnią?
- *Obok obrazków koniberków dobrze jest przypiąć obrazki z ludźmi należącymi do różnych ras i kultur. Dobrze, gdyby to były zdjęcia dzieci.*
- Czym te dzieci różnią się od was?
- Prowadzenie dalszej rozmowy jest uzależnione od odpowiedzi dzieci, powinno jednak prowadzić do kształtowania postaw tolerancji i szacunku dla drugiego człowieka.
- Dlaczego rodzice Księżniczki nie chcieli, żeby wyszła za mąż za Rubinka?
- Dlaczego pomimo wielu różnic w zachowaniu i wyglądzie Rubinek i Księżniczka mogli być razem?

III. CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA:

1. Poznajemy słowo *tolerancja* – czyli *zgoda na to, że ktoś jest inny*. Tworzymy z uczniami kodeks zasad (sformułowany wspólnie), np.:

Tolerujemy to, że ktoś inaczej wygląda, inaczej się zachowuje, ma inne zdanie.

Nie tolerujemy tego, że ktoś źle się zachowuje: bije, przeklina, wyśmiewa, dokucza.

SCENARIUSZ 5.

Trudne emocje.

Gdy pojawia się braciszek (do rozdziału 6. *Na co komu braciszek?*).

CELE:

uczniowie ćwiczą umiejętność słuchania ze zrozumieniem tekstu literackiego, uczą się nazywać trudne emocje.

METODY:

pogadanka heurystyczna, przeżycie (w obcowaniu z tekstem literackim).

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA:

1. Poznajemy koniberki.

Nauczyciel przygotowuje dzieci do słuchania tekstu. Prosi o zajęcie wygodnej pozycji, skupienie uwagi. Jeśli nie korzystał z wcześniejszych scenariuszy, przedstawia dzieciom koniberki i ich zwyczaje.

2. Nauczyciel czyta rozdział 6. *Na co komu braciszek?* z książki *Koniberki*. Dobrze jest również przeczytać rozdział 5. *Nocny atak* zapowiadający wydarzenia z rozdziału 6.

Jeśli Nauczyciel się na to nie zdecyduje, to należy przeczytać dzieciom wprowadzenie:

W nocy pająki z Puszczy zaatakowały łąkę koniberków. Dzięki Księżniczce, udało im się w porę wzbić w powietrze, ale było zbyt ciemno, żeby mogły odlecieć w bezpieczne miejsce. Fiołek w tajemnicy postanowił prosić o pomoc bobry. Kierując się szumem strumienia, poleciał do tamy i na jego prośbę bobry zalały łąkę, topiąc pająki. Rano się okazało, że w nocy zginął jego młodszy braciszek Fikołek.

II. CZĘŚĆ ZASADNICZA:

1. Pytania sprawdzające zrozumienie tekstu:

- Kiedy zaginął Fikołek?
- Gdzie Fiołek szukał braciszka?
- Kto pomógł Fiołkowi?
- Gdzie odnalazł się Fikołek?
- Dlaczego Fikołek pofrunął za Fiołkiem?

2. Nazywamy emocje:

- Co czuł Fiołek, gdy urodził mu się braciszek? (złość, zazdrość, strach przed utratą miłości rodziców, rozczarowanie nieporadnością brata)
- Dlaczego się nie ucieszył?
- Czy posiadanie młodszego rodzeństwa to tylko radość?
- Jakie widzicie zalety i wady posiadania rodzeństwa?
- Czy uczucia Fiołka świadczą o tym, że nie kochał braciszka?
- W jaki sposób Fiołek udowodnił, że Fikołek jest dla niego bardzo ważny?

Konkluzja: miłość nie wyklucza odczuwania takich emocji jak złość, niechęć, zazdrość

itp.

III. CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA:

1. Oceniamy postępowanie:

Czy Fikołek dobrze zrobił lecąc w tajemnicy za bratem?

A czy Fiołek dobrze zrobił lecąc w tajemnicy po pomoc?

Konkluzja: obaj popełnili ten sam błąd. Fiołek wprawdzie uratował wszystkich, ale nie powinien sam bez zgody rodziców lecieć poza łąkę, ani po pomoc, ani szukać Fikołka, bo mogło mu się stać coś złego.

Na zakończenie można wprowadzić zabawę w poszukiwanie Fikołka: Nauczyciel ukrywa gdzieś na sali obrazek z Fikołkiem, albo, w miarę możliwości, koniberka wykonanego np. z plasteliny. Dzieci za pomocą wskazówek mają zadanie odnaleźć zgubę.

SCENARIUSZ 6.
Sposób na lobuza.
Kłopoty z Węgielkiem (do rozdziału 7. Wyprawa).

CELE:

- uczniowie ćwiczą umiejętność słuchania ze zrozumieniem tekstu literackiego
- uczą się rozwiązywania sporów
- postępowania wobec osób agresywnych.

METODY:

pogadanka heurystyczna, przeżycie (w obcowaniu z tekstem literackim), drama.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA:

1. Poznajemy koniberki.

Nauczyciel przygotowuje dzieci do słuchania tekstu. Prosi o zajęcie wygodnej pozycji, skupienie uwagi. Jeśli nie korzystał z wcześniejszych scenariuszy, przedstawia dzieciom koniberki i ich zwyczaje.

Nauczyciel czyta rozdział 7. *Wyprawa* z książki *Koniberki*.

II. CZĘŚĆ ZASADNICZA:

1. Pytania sprawdzające zrozumienie tekstu:

- Dokąd chciały polecieć koniberki na wycieczkę?
- Kto wziął udział w wyprawie?
- Czemu Fiołek i Jagódka nie chcieli, żeby leciał z nimi Węgielek?
- Jak Węgielek się zachowywał?
- Kto dał mu nauczkę?
- Co się stało następnego dnia?

2. Sposób na lobuza:

- Czy chcielibyście mieć takiego kolegę jak Węgielek?
- Jak Węgielek traktował innych?
- Czy spotkaliście kogoś, kto zachowuje się podobnie?
- Co można zrobić, gdy ktoś bije, przezywa, dokucza?
- Jak poradziły sobie koniberki?

Drama:

wybrane dziecko wciela się w Węgielka, inne dzieci jako koniberki reagują na jego zaczepki, korzystając z pomysłów z książki i pomysłów wcześniej zaproponowanych przez siebie. Nauczyciel kieruje dziećmi, tłumacząc, dlaczego odpowiadanie przemocą na przemoc nie jest metodą, jak sobie radzić z przemocą (poprosić o pomoc dorosłego, zjednoczyć się z innymi kolegami, próbować zrozumieć agresora – Węgielek czuł się

brzydki, samotny, bał się odrzucenia).

III. CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA:

1. Ustalamy kodeks zasad: co robimy, gdy ktoś używa przemocy?

Spisujemy propozycje dzieci i wieszamy w sali w widocznym miejscu.

SCENARIUSZ 7.
Zapomniane słowo *heroizm*.
Historia Nefriego (do rozdziału 8. *Koń o płomiennym sercu*).

CELE:

- uczniowie ćwiczą umiejętność słuchania ze zrozumieniem tekstu literackiego
- wzbogacają słownictwo poprzez poznanie synonimów
- nazywają postępowanie bohaterów
- poznają różne rodzaje odwagi.

METODY:

pogadanka heurystyczna, przeżycie (w obcowaniu z tekstem literackim), wizualizacja przy pomocy tablic z napisami .

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA:

1. Poznajemy koniberki.

Nauczyciel przygotowuje dzieci do słuchania tekstu. Prosi o zajęcie wygodnej pozycji, skupienie uwagi. Jeśli nie korzystał z wcześniejszych scenariuszy, przedstawia dzieciom koniberki i ich zwyczaje.

Nauczyciel czyta rozdział 8. *Koń o płomiennym sercu* z książki *Koniberki*.

II. CZĘŚĆ ZASADNICZA:

1. Pytania sprawdzające zrozumienie tekstu:

- W co bawiły się koniberki na łące?
- Co miała zrobić Jagódka?
- Dlaczego Jagódka nie powinna była wykonywać tego zadania?
- Co się stało koło skał?
- Kto uratował Jagódkę i Węgiełka?
- Co się stało z Nefrim?
- Po co Jagódka i Węgiełek polecili do Puszczy?
- Jak skończyła się ta historia?

2. Odwaga, heroizm i inne słowa:

Do tablicy magnetycznej przyczepiamy kartki z napisami: *odwaga, bohaterstwo, poświęcenie, heroizm, lekkomyślność, bezmyślność, beztroska, strach, obawa, lęk*. Po dwóch stronach tablicy umieszczamy napisy *Nefri* oraz *Jagódka i Węgiełek*. Z pozostałych napisów tworzymy rozsypankę, która dzieci będą porządkować, dopasowując określenia do bohaterów. Wyjaśniamy znaczenie słów, z którymi się dzieci wcześniej nie spotkały.

3. Czym jest odwaga?

Dzieci próbują odpowiedzieć na pytania:

- Czym jest odwaga?
- Kogo nazywamy bohaterem?
- Jakie cechy ma bohater?
- Czy ktoś odważny się nie boi?

Nauczyciel ukazuje dzieciom różne typy odwagi: heroizm (Nefri), odwagę cywilną (Fiołek i Bursztynek zawiadamiający dorosłych o wyprawie kolegów), podjęcie odpowiedzialności (Jagódka i Węgielek).

III. CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA:

1. Dzieci przypominają różne rodzaje odwagi poznane na lekcji.

SCENARIUSZ 8.
Rozstanie z bliskimi.
Pożegnanie Rozetki (do rozdziału 12. *Rozetka odchodzi*).

CELE:

uczniowie ćwiczą umiejętność słuchania ze zrozumieniem tekstu literackiego.

METODY:

podgadanka heurystyczna, przeżycie (w obcowaniu z tekstem literackim).

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA:

1. Poznajemy koniberki.

Nauczyciel przygotowuje dzieci do słuchania tekstu. Prosi o zajęcie wygodnej pozycji, skupienie uwagi. Jeśli nie korzystał z wcześniejszych scenariuszy, przedstawia dzieciom koniberki i ich zwyczaje.

Nauczyciel czyta rozdział 12. *Rozetka odchodzi* z książki *Koniberki*.

II. CZĘŚĆ ZASADNICZA:

1. Pytania sprawdzające zrozumienie tekstu:

- Dokąd chciała odejść Rozetka?
- Co znajdowało się na Zachodzie?
- Kto nie rozumiał jej decyzji?
- Dlaczego Rozetka postanowiła odejść z łąki?
- Gdzie i w jaki sposób koniberki spędzały zimę?

2. Rozmowy o odejściu:

- Kiedy się rozstajemy? (wyjście do przedszkola, pracy, wyjazd, ale też może pojawić się śmierć)
- Jakie uczucia wzbudza w nas rozstanie z kimś bliskim? (tu dobrze jest zgromadzić jak najwięcej określeń i zapisać je na tablicy)
- Czy rozstania są złe?
- Czego nas uczą rozstania?
- Dlaczego rozstania są częścią życia?

3. Łąka – prace plastyczne:

Dzieci rysują (dowolną techniką dostosowaną do możliwości manualnych dzieci) jak wyobrażają sobie łąkę na Zachodzie (na którą odleciała Rozetka).

III. CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA:

1. Dzieci dzielą się refleksjami, jak podobała im się książeczka, którego koniberka polubiły, która przygoda zrobiła na nich największe wrażenie.

SCENARIUSZE DODATKOWE

SCENARIUSZ 1.

Poznajemy koniberki – zajęcia plastyczne

Zajęcia powinny mieć charakter zapoznania się z bohaterami książki. Nauczyciel wykorzystuje kolorowanki znajdujące się w załączniku. W zależności od wieku grupy należy wybrać obrazek o odpowiednim stopniu komplikacji. Gotowy kontur dzieci mogą pokolorować kredkami, ale można posłużyć się też innymi technikami: skrzydła wylepić plasteliną, zrobić wydzierankę, pomalować farbami lub pastelami wodnymi.

Starszym dzieciom można zaproponować, by namalowały koniberki zgodnie ze swoją wyobraźnią.

SCENARIUSZ 2.

Chowamy się za maską – zajęcia plastyczne

Dzieci z kartonu przygotowują maski. Młodsze dostają wycięty kształt (w załączniku), starsze wycinają wg wzoru. Dzieci ozdabiają maski, żeby mogły w nich iść na bal. Technika dowolna wg uznania nauczyciela (dostosowana do możliwości manualnych dzieci): można malować, kolorować kredkami, ozdobić cekinami itp.

Można zaproponować dzieciom inną zabawę – maska nie chowa, ale pokazuje uczucia: robimy maskę pokazującą radość, złość, smutek, tęsknotę itp.

(scenariusz dołączony do scenariusza Walka z nieśmiałością. Jagódka poznaje zalety przyjaźni (do rozdziału 2. Bal).

SCENARIUSZ 3.

Bal koniberków – zajęcia ruchowo-umykalniające

Dzieci wyobrażają sobie, że są koniberkami na balu. Mogą założyć maski, jeśli ćwiczenie to poprzedziły zajęcia plastyczne. Można zrobić im skrzydełka z karbowanej bibuły przyczepionej szeroką taśmą klejącą lub bezpiecznymi agrafkami do rękawów i ogonki (inspiracją mogą być załączone zdjęcia). Nauczyciel odtwarza nagranie *Walca kwiatów z Dziadka do orzechów* Czajkowskiego, dzieci mają przy pomocy tańca pokazać nastrój muzyki i ruchy delikatnych koniberków.

(scenariusz dołączony do scenariusza Walka z nieśmiałością. Jagódka poznaje zalety przyjaźni (do rozdziału 2. Bal).

SCENARIUSZ 4.

Ulubiony koniberek – zajęcia plastyczne.

Przygotowujemy masę solną. W tym celu należy zmieszać ze sobą taką samą ilość soli, mąki i wody, z tym, że wodę należy dodawać ostrożnie, żeby masa miała odpowiednią konsystencję (nie powinna się kruszyć, ani rozpląwać, a zachowywać pożądany kształt).

Z masy solnej dzieci lepią ulubionego koniberka. Należy im zasugerować, żeby leżał, bo inaczej trudno będzie go ulepić. Gotowego koniberka suszymy (najlepiej w piekarniku). Następnie dzieci malują swoją pracę farbami plakatowymi. Dla większej trwałości można polakierować bezbarwnym lakierem, ale nie jest to konieczne. (zdjęcie gotowej pracy)

Zamiast masy solnej można wykorzystać glinę, modelinę lub plastelinę.